
GR. 7   Dodatek techniczny

Spis treści

Zamiana norm z DIN na ISO	7/003
Zestawienie norm produktów	7/008
Mechaniczne elementy złączne	7/010
Ogólne warunki dla śrub i nakrętek wyciąg z norm ISO 8992	
Mechaniczne elementy złączne	7/012
Własności mechaniczne elementów złącznych ze stali węglowej i stopowej według ISO 898	
Część 1: Śruby wyciąg z norm ISO 898-1	7/012
Część 2: Nakrętki – gwinty znormalizowane wyciąg z norm ISO 898-2	7/015
Część 5: Wkręty dociskowe i tym podobne elementy złączne wyciąg z norm ISO 898-5	7/019
Mechaniczne elementy złączne ze stali nierdzewnej	7/021
Chemiczne zabezpieczenia śrub	7/024
Odbiór techniczny / Świadectwo kontroli jakości / Świadectwo pierwszej próbki	7/025
Ochrona antykorozyjna elementów złącznych	7/028
Sprężystość śrub typu HV	7/032
Poliamid 6.6	7/034
Własności mechaniczne i termiczne	
BSK- dobór śrub	7/035
Obliczanie momentu obrotowego przy dokręcaniu	7/046
Słownik techniczny	7/049

Zamiana norm DIN na ISO

1. Podstawy zmiany europejskich norm z DIN na ISO

Dążenie do utworzenia jednolitego wspólnego rynku europejskiego, prowadzi do ujednolicenia istniejących, międzynarodowych norm pracy w Europie. W wielu przypadkach oznacza to przyjęcie przez wszystkie kraje europejskie wspólnych europejskich norm (EN), aby były zgodne z obecnie obowiązującymi regulacjami pracy w krajach europejskich. W przeciwieństwie do norm ISO, normy EN muszą być przyjęte przez wszystkie kraje EG i EFTA. Spreczne normy narodowe muszą zostać usunięte. Zasadniczo istniejące normy międzynarodowe powinny zostać przyjęte jako normy europejskie EN.

Według zarządzenia normy EN w tym samym przedmiocie, normy narodowe muszą zostać wycofane w ciągu 6 miesięcy i uznane za nieważne (w Niemczech DIN EN). Europejskie normy, które w zasadzie są całkowicie przejęte przez normy ISO, przewidują zamawianie tych produktów według ISO a więc *nie* DIN EN ISO 4017 lecz ISO 4017.

Rodzaje norm, współzależności i oznaczenie produktu

DIN	Niemiecka narodowa norma (D eutsches I nstitut für N ormung, Berlin/Köln) Oznaczenie produktu: DIN – np. DIN 7984
ISO	Międzynarodowa norma (I nternational S tandardization O rganization) Oznaczenie produktu: ISO – np. ISO 7380
DIN ISO	Niemieckie narodowe wydanie niezmienionej przyjętej normy ISO Oznaczenie produktu: ISO – np. ISO 2936
EN	Europejska norma (CEN = C omité E uropéen de N ormalisation) Sama EN norma zostaje wówczas ustalona gdy na płaszczyźnie ISO nie ma Normy lub nie ma potrzeby normowania jak również przyjęcie istniejącej normy ISO nie jest możliwe. Oznaczenie produktu: EN – np. EN 1661
DIN ISO	Niemieckie narodowe wydanie niezmienionej przyjętej normy EN Oznaczenie produktu: EN – np. EN 1667
EN ISO	Europejskie wydanie niezmienionej przyjętej normy ISO, Numery norm EN oraz ISO są identyczne Oznaczenie produktu: ISO – np. ISO 4017
DIN EN ISO	Niemieckie narodowe wydanie niezmienionej przez ISO przyjętej normy EN Oznaczenie produktu: ISO – np. ISO 4762

2. Zakres produktów

Produkty zostały podzielone na następujące grupy:

- Produkty sześciokątne
- Wkręty dociskowe, kołki i sworznie
- Wkręty (wkręty z rowkiem, wkręty z wgłębieniem krzyżowym, wkręty do blach i samowiertne, wkręty samowprowadzające, wkręty gwintujące i wkręty kombi)
- Podkładki
- Śruby z gniazdem sześciokątnym
- Śruby HV

3. Zakres zmian I: produkty sześciokątne

Znaczące zmiany DIN – ISO:

Rozwartość klucza	M10	M12	M14	M22
DIN	17	19	22	32
ISO	16	18	21	34

3.1. Śruby z łbem sześciokątnym

3.1.1. Obecnie wycofane normy DIN dla śrub z łbem sześciokątnym

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 558	Śruby z łbem sześć.z gwintem na całej długości, Klasa produktu C	ISO 4018
DIN 601 *)	Śruby z łbem sześć.z gwin. na części trzpienia, Klasa produktu C	ISO 4016
DIN 931 Część 1	Śruby z łbem sześć.z gwin. na części trzpienia	ISO 4014
DIN 931 Część 2	Klasa produktu A i B	
DIN 933	Śruby z łbem sześć.z gwintem na całej długości, Klasa produktu A i B	ISO 4017
DIN 960	Śruby z łbem sześć.z gwin. na części trzpienia	ISO 8765
DIN 961	Klasa produktu A i B, gwint drobnozwojny metr.	
	Śruby z łbem sześć.z gwintem na całej długości, Klasa produktu A i B, gwint drobnozwojny metr.	ISO 8676

*) W komplecie z nakrętkami wg ISO, należy podać to na etykiecie.

3.2. Nakrętki

3.2.1. Wycofane normy DIN dla nakrętek sześciokątnych

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 555	Nakrętki sześciokątne, Klasa produktu C	ISO 4034
DIN 934	Nakrętki sześciokątne typu 1, Klasa produktu A i B do klasy 10	ISO 4032
DIN 934	Nakrętki sześciokątne typu 2, Klasa produktu A i B	ISO 4033
	Gwint normowany , klasa wytrzymałości 12	
DIN 934	Nakrętki sześciokątne typu 1, Klasa produktu A i B	ISO 8673
	Gwint drobnozwojny, do klasy wytrzymałości 8	
DIN 934 typu 2	Nakrętki sześciokątne typu 2, Klasa produktu A i B	ISO 8674
	do klasy wytrzymałości 10	

3.2.2. Wycofane normy DIN dla nakrętek sześciokątnych (Forma niska)

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 439 Część 1	Nakrętki sześciokątne w formie niskiej, bez fazy	ISO 4036
DIN 439 Część 2 *)	Nakrętki sześciokątne w formie niskiej, z fazą	ISO 4035
DIN 439 Część 2 *)	Nakrętki sześciokątne w formie niskiej, z fazą, gwint drobnozwojny	ISO 8675

*) jest przewidziane, że DIN 936 powinien być zastąpiony przez DIN 439 T2 .

4. Zakres zmian II: kołki, gwinty, sworznie

4.1. Kołki sprężyste spiralne – obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 7343	Kołki sprężyste spiralne, wykonanie normowane	ISO 8750
DIN 7344	Kołki sprężyste spiralne, wykonanie ciężkie	ISO 8748

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Istnieje zamienność.

4.2. Kołki nacinane - obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 1470	Kołki nacinane cylindryczne z wprowadzeniem	ISO 8739
DIN 1471	Kołki nacinane stożkowe	ISO 8744
DIN 1472	Kołki nacinane pasowane	ISO 8745
DIN 1473	Kołki nacinane cylindryczne z fazą	ISO 8740
DIN 1474	Kołki nacinane z bolcem	ISO 8741
DIN 1475	Kołki nacinane zatyczkowe	ISO 8742
DIN 1476	Kołki nacinane z łbem kulistym	ISO 8746
DIN 1477	Kołki nacinane z łbem stożkowym	ISO 8747

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Zamienność w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy.

4.3. Kołki cylindryczne i stożkowe

4.3.1. Obecnie wycofane normy DIN bez zmian

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 6325	Kołki cylindryczne, hartowane	ISO 8734
DIN 7979-C	Kołki cylindryczne z gwintem wew., niehartowane	ISO 8733
DIN 7979-D	Kołki cylindryczne z gwintem wew., hartowane	ISO 8735
DIN 7977	Kołki stożkowe z czopem gwint. (czop stały)	ISO 8737
DIN 7978	Kołki stożkowe z gwintem wew., niehartowane	ISO 8736

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Zamienność w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy.

4.3.2. Obecnie wycofane normy DIN ze zmianami

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 1	Kołki stożkowe, niehartowane	ISO 2339
DIN 7	Kołki cylindryczne, niehartowane	ISO 2338

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Nominalna długość l: wg DIN wyłączając część wypukłą – wg ISO łącznie z częścią wypukłą.

4.4. Wkręty ustalające z rowkiem - obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 417	Wkręty ustalające z rowkiem i czopem	ISO 7435
DIN 438	Wkręty ustalające z rowkiem	ISO 7436
DIN 551	Wkręty ustalające z rowkiem i częścią wypukłą	ISO 4766
DIN 553	Wkręty ustalające z rowkiem i ze stożkiem	ISO 7434

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Zamiennosc w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy.

5. Sworznie

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 1443	Sworznie bez łba	ISO 2340
DIN 1444	Sworznie z łbem	ISO 2341

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Zamiennosc w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy.

6. Zakres zmian III: Wkręty

6.1. Wkręty z rowkiem – obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 84	Wkręty z rowkiem i łbem walcowym	ISO 1207
DIN 85	Wkręty z rowkiem i łbem walcowym wypukłym	ISO 1580
DIN 963	Wkręty z rowkiem i łbem stożkowym	ISO 2009
DIN 964	Wkręty z rowkiem i łbem soczewkowym	ISO 2010

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Zamiennosc w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy, szczególnie przy zastosowaniu automatycznych systemów podawania i montażu.

6.2. Wkręty z wgłębieniem krzyżowym – obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 7985	Wkręty z wgł. krzyżowym i łbem soczewkowym	ISO 7045
DIN 965	Wkręty z wgł. krzyżowym i łbem stożkowym	ISO 7046-1
DIN 965	Wkręty z wgł. krzyżowym i łbem stożkowym	ISO 7046-2
DIN 966	Wkręty z wgł. krzyżowym i łbem stożkowo-soczewkowym	ISO 7047

Produkty wg ISO są niemal identyczne z produktami wg DIN. Zamiennosc w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy, szczególnie przy zastosowaniu automatycznych systemów podawania i montażu.

6.3. Wkręty do blach – obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 7976	Wkręty do blach z łbem sześciokątnym	ISO 1479
DIN 7971	Wkręty do blach z rowkiem	ISO 1481
DIN 7972	Wkręty do blach z łbem stożkowym	ISO 1482
DIN 7973	Wkręty do blach z łbem stożkowo-soczewkowym	ISO 1483
DIN 7981	Wkręty do blach z wgł. krz. i łbem soczewkowym	ISO 7049
DIN 7982	Wkręty do blach z wgł. krz. i łbem stożkowym	ISO 7050
DIN 7983	Wkręty do blach z wgł. krz. i łbem stożkowo-soczewk	ISO 7051

Wkręty do blach z łbami wg ISO są niemal identyczne z produktami DIN. Różnica w wgłębieniach przy łbach stożkowych i soczewkowych wkrętów do blach występuje zmiana kąta stożka z 80° przy produktach DIN na 90° przy produktach ISO. Zamienność w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy, szczególnie przy zastosowaniu automatycznych systemów podawania i montażu.

7. Podkładki - obecnie wycofane normy DIN

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 125-A	Podkładki bez fazy	ISO 7089
DIN 125-B	Podkładki z fazą	ISO 7090
DIN 126	Podkładki	ISO 7091
DIN 433	Podkładki	ISO 7092
DIN 440	Podkładki	ISO 7094
DIN 9021	Podkładki klasa produktu A	ISO 7093-1
DIN 9021	Podkładki klasa produktu C	ISO 7093-2

Produkty ISO wobec produktów DIN różnią się częściowo rozmiarem. Zamienność w niektórych przypadkach użycia wymaga ponownej analizy.

8. Śruby z gniazdem sześciokątnym

8.1. Obecnie wycofane normy DIN dla śrub z gniazdem sześciokątnym

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 912	Śruby z łbem walcowym i gniazdem sześć	ISO 4762
DIN 7991	Śruby z łbem stożkowym i gniazdem sześć	ISO 10642

DIN 912 / ISO 4762 dla klasy wytrzymałości 8.8 i 10.9 są identyczne, DIN 7991 dla wysokości i średnicy łba normy ISO 10642 istnieje różnica.

8.2. Wkręty dociskowe z gniazdem sześciokątnym – wycofanie norm DIN w przygotowaniu

Wycofane normy	Nazwa	Opis produktu wg ISO
DIN 913	Wkręty dociskowe z gniazdem sześciokątnym i końcówką wypukłą	ISO 4026
DIN 914	Wkręty dociskowe z gniazdem sześciokątnym i końcem stożkowym	ISO 4027
DIN 915	Wkręty dociskowe z gniazdem sześciokątnym i czopem	ISO 4028
DIN 916	Wkręty dociskowe z gniazdem sześciokątnym i wgłębieniem	ISO 4029

Produkty ISO są niemal identyczne z produktami DIN. Istnieje zamienność.

Zestawienie norm produktów

DIN - ISO/EN

DIN	ISO/EN
1	2339
7	2338
84	1207
85	1580
94	1234
125-A	7089
125-B	7090
126	7091
417	7435
427	2342
433	7092
438	7436
439-B	4035
440	7094
551	4766
553	7434
601	4016
911	2936
912	4762
913	4026
914	4027
915	4028
916	4029
931	4014
933	4017
934	4032
960	8765
961	8676
963	2009
964	2010
965	7046
966	7047
980	7042
982	7040
985	10511

DIN	ISO/EN
1440	8738
1444	2341
1471	8744
1472	8745
1473	8740
1474	8741
1475	8742
1476	8746
1477	8747
1481	8752
2093	16983
6325	8734
6921	1665
6923	1661
6924	7040
6925	7042
7343	8750
7344	8748
7346	13337
7504-K	15480
7504-N	15481
7504-P	15482
7971	1481
7972	1482
7973	1483
7976	1479
7977	8737
7978	8736
7979	8735
7981	7049
7982	7050
7983	7051
7985	7045
7991	10642
9021	7093

ISO/EN - DIN

ISO/EN	DIN
1207	84
1234	94
1479	7976
1481	7971
1482	7972
1483	7973
1580	85
1665	6921
1661	6923
2009	963
2010	964
2338	7
2339	1
2341	1444
2342	427
2936	911
4014	931
4016	601
4017	933
4026	913
4027	914
4028	915
4029	916
4032	934
4035	439-B
4762	912
4766	551
7040	982
7040	6924
7042	980
7042	6925
7045	7985
7046	965
7047	966
7049	7981

ISO/EN	DIN
7050	7982
7051	7983
7089	125-A
7090	125-B
7091	126
7092	433
7093	9021
7094	440
7434	553
7435	417
7436	438
8676	961
8734	6325
8735	7979
8736	7978
8737	7977
8738	1440
8740	1473
8741	1474
8742	1475
8744	1471
8745	1472
8746	1476
8747	1477
8748	7344
8750	7343
8752	1481
8765	960
10511	985
10642	7991
13337	7346
15480	7504-K
15481	7504-N
15482	7504-P
16983	2093

Mechanical fasteners

**General requirements
for bolts, screws, studs and nuts**

Excerpt from ISO 8992
April 2005

1. Scope

This International Standard specifies the general requirements for standardized bolts, screws, studs and nuts, but is also recommended for these non-standardized fasteners. It is intended to be used with reference to the related International Standards on tolerances, mechanical and performance characteristics, geometrical features, surface discontinuities, surface finishes and quality aspects.

3. Specifications and reference standards

See Tables 1 and 2.

Table 1 - Fasteners with ISO metric screw threads

Material	Carbon steel Alloy steel	Stainless steel	Non-ferrous metal
Tolerances	ISO 4759-1		
Mechanical and performance characteristics	ISO 898-1, ISO 898-2, ISO 898-5, ISO 898-6, ISO 898-7, ISO 2320, ISO 7085	ISO 3506-1 ISO 3506-2 ISO 3506-3	ISO 8839
Geometrical features – Thread – Driving features – Ends of parts – Countersunk head – Others	ISO 965-1, ISO 965-2, ISO 965-3, ISO 965-4, ISO 965-5 ISO 272, ISO 4757, ISO 10664 ISO 4753 ISO 7721 ISO 885, ISO 888, ISO 3508, ISO 4755, ISO 7378		
Surface discontinuities	ISO 6157-1 ISO 6157-2 ISO 6157-3	–	–
Surface finish	ISO 4042 ISO 10683 ISO 10684	ISO 16048	ISO 4042
Quality aspects	ISO 3269, ISO 16426		

Table 2 - Fasteners with tapping screw threads

Material	Steel	Stainless steel
Tolerances	ISO 4759-1	
Mechanical and performance characteristics	ISO 2702 ISO 10666	ISO 3506-4
Geometrical features – Thread – Driving features – Ends of parts – Countersunk head	ISO 1478 ISO 4757, ISO 10664 ISO 1478 ISO 7721	Surface finish
Surface finish	ISO 4042 ISO 10683 ISO 10684	ISO 16048
Quality aspects	ISO 3269, ISO 16426	

4. General requirements

Standardized bolts, screws, studs and nuts are defined by the following elements:

- Mechanical properties (property class, material)
- Product grade (tolerances)
- Standardized geometrical features (if any)
- Surface coatings (if required)
- Special requirements (if agreed)

All information relates to fully manufactured products. Specific manufacturing processes are not required, except where they have been laid down in the individual standards or have been agreed between customer and supplier.

The product shall have intact surfaces and edges and shall be free of burrs consistent with the manufacturing methods used. It is not generally required that small burrs due to operations such as slotting, or resulting from forging, pressing or trimming, be removed. Any burr which influences the performance of the product or would be a safety hazard when handled, however, shall be removed.

Trimming burrs beyond the bearing face of bolts and screws is not permissible.

Centre holes for bolts and screws are permissible, unless otherwise specified.

Unless a surface coating is agreed, the surface finish of the products shall be

- as processed for steel products, or
- plain for products made of stainless steel or non-ferrous-metal.

Bolts, screws, studs and nuts shall be delivered in a clean condition and lightly oiled, if no other conditions have been agreed.

Mechanical fasteners

Mechanical properties of fasteners made of carbon steel and alloy steel —

Part 1:

Bolts, screws and studs with specified property classes — Coarse thread and fine pitch thread

Excerpt from **ISO 898-1**
January 2013

6. Materials

Table 2 specifies limits for the chemical composition of steels and minimum tempering temperatures for the different property classes of bolts, screws and studs. The chemical composition shall be assessed in accordance with the relevant International Standards.

NOTE: National regulations for the restriction or prohibition of certain chemical elements will also have to be taken into account in the countries or regions concerned.

For fasteners that are to be hot dip galvanized, the additional material requirements given in ISO 10684 apply.

Table 2 — Steels

Property class	Material and heat treatment	Chemical composition limits (cast analysis, %) ^a					Tempering temperature
		C min.	C max.	P max.	S max.	Bb max.	°C min.
4.6 ^{c,d}	Carbon steel or carbon steel with additives	—	0,55	0,050	0,060	Not specified	—
4.8 ^d		—	0,55	0,050	0,060		
5.6 ^c		0,13	0,55	0,050	0,060		
5.8 ^d		—	0,55	0,050	0,060		
6.8 ^d		0,15	0,55	0,050	0,060		
8.8 ^f	Carbon steel with additives (e.g. Boron or Mn or Cr) quenched and tempered or	0,15 ^e	0,40	0,025	0,025	0,003	425
	Carbon steel quenched and tempered or	0,25	0,55	0,025	0,025		
	Alloy steel quenched and tempered g	0,20	0,55	0,025	0,025		
9.8 ^f	Carbon steel with additives (e.g. Boron or Mn or Cr) quenched and tempered or	0,15 ^e	0,40	0,025	0,025	0,003	425
	Carbon steel quenched and tempered or	0,25	0,55	0,025	0,025		
	Alloy steel quenched and tempered g	0,20	0,55	0,025	0,025		
10.9 ^f	Carbon steel with additives (e.g. Boron or Mn or Cr) quenched and tempered or	0,20 ^e	0,55	0,025	0,025	0,003	425
	Carbon steel quenched and tempered or	0,25	0,55	0,025	0,025		
	Alloy steel quenched and tempered g	0,20	0,55	0,025	0,025		
12.9 ^{f, h, i}	Alloy steel quenched and tempered g	0,30	0,50	0,025	0,025	0,003	425
12.9 ^{f, h, i}	Carbon steel with additives (e.g. Boron or Mn or Cr or Molybdenum) quenched and tempered	0,28	0,50	0,025	0,025	0,003	380

a In case of dispute, the product analysis applies.

b Boron content can reach 0,005 %, provided that non-effective boron is controlled by addition of titanium and/or aluminium.

c For cold forged fasteners of property classes 4.6 and 5.6, heat treatment of the wire used for cold forging or of the cold forged fastener itself may be necessary to achieve required ductility.

d Free cutting steel is allowed for these property classes with the following maximum sulphur, phosphorus and lead contents: sulphur 0,34 %; phosphorus 0,11 %; lead 0,35 %.

e In case of plain carbon boron steel with a carbon content below 0,25 % (cast analysis), the minimum manganese content shall be 0,6 % for property class 8.8 and 0,7 % for 9.8 and 10.9.

- f For the materials of these property classes, there shall be a sufficient hardenability to ensure a structure consisting of approximately 90 % martensite in the core of the threaded sections for the fasteners in the "as-hardened" condition before tempering.
- g This alloy steel shall contain at least one of the following elements in the minimum quantity given: chromium 0,30 %, nickel 0,30 %, molybdenum 0,20 %, vanadium 0,10 %. Where elements are specified in combinations of two, three or four and have alloy contents less than those given above, the limit value to be applied for steel class determination is 70 % of the sum of the individual limit values shown above for the two, three or four elements concerned.
- h Fasteners manufactured from phosphated raw material shall be dephosphated before heat treatment; the absence of white phosphorus enriched layer shall be detected by a suitable test method.
- i Caution is advised when the use of property class 12.9/12.9 is considered. The capability of the fastener manufacturer, the service conditions and the wrenching methods should be considered. Environments may cause stress corrosion cracking of fasteners as processed as well as those coated.

7. Mechanical and physical properties

The bolts, screws and studs of the specified property classes shall, at ambient temperature ²⁾, meet all the applicable mechanical and physical properties in accordance with Tables 3 to 7, regardless of which tests are performed during manufacturing or final inspection.

Clause 8 sets forth the applicability of test methods for verifying that fasteners of different types and dimensions fulfil the properties in accordance with Table 3 and Tables 4 to 7.

NOTE 1: Even if the steel properties of the fasteners meet all relevant requirements specified in Tables 2 and 3, some types of fasteners have reduced loadability due to dimensional reasons (see 8.2, 9.4 and 9.5).

NOTE 2: Although a great number of property classes are specified in this part of ISO 898, this does not mean that all classes are appropriate for all fasteners. Further guidance for application of the specific property classes is given in the relevant product standards. For non-standard fasteners, it is advisable to follow as closely as possible the choice already made for similar standard fasteners.

²⁾ Impact strength is tested at a temperature of -20 °C (see 9.14).

Table 3 — Mechanical and physical properties of bolts, screws and studs

No.	Mechanical or physical property		Property class										
			4.6	4.8	5.6	5.8	6.8	8.8		9.8	10.9	12.9/ 12.9	
							d ≤ 16mm ^a	d > 16mm ^b	d ≤ 16mm				
1	Tensile strength, R_m , MPa	nom. ^c min.	400		500		600	800		900	1000	1200	
2	Lower yield strength, R_{eL} ^d , MPa	nom. ^c	400	420	500	520	600	800	830	900	1040	1220	
		min.	240	—	300	—	—	—	—	—	—	—	
3	Stress at 0,2 % non-proportional elongation, $R_{p0,2}$ MPa	nom. ^c	—	—	—	—	—	640	640	720	900	1080	
		min.	—	—	—	—	—	640	660	720	940	1100	
4	Stress at 0,0048 d non-proportional elongation for full-size fasteners, R_{pf} MPa	nom. ^c	—	320	—	400	480	—	—	—	—	—	
		min.	—	340 ^e	—	420 ^e	480 ^e	—	—	—	—	—	
5	Stress under proof load, S_p ^f , MPa	nom.	225	310	280	380	440	580	600	650	830	970	
	Proof strength ratio	$S_{p, \text{nom}}/R_{eL, \text{min}}$ or $S_{p, \text{nom}}/R_{p0,2 \text{ min}}$ or $S_{p, \text{nom}}/R_{pf, \text{min}}$	0,94	0,91	0,93	0,90	0,92	0,91	0,91	0,90	0,88	0,88	
6	Percentage elongation after fracture formachined test pieces, A , %	min.	22	—	20	—	—	12	12	10	9	8	
7	Percentage reduction of area after fracture for machined test pieces, Z , %	min.	—						52		48	48	44
8	Elongation after fracture for full-size fasteners, A_f , (see also Annex C)	min.	—	0,24	—	0,22	0,20	—	—	—	—	—	
9	Head soundness	No fracture											
10	Vickers hardness, HV $F \geq 98 \text{ N}$	min.	120	130	155	160	190	250	255	290	320	385	
		max.	220 ^g				250	320	335	360	380	435	
11	Brinell hardness, HBW $F = 30 \text{ D}^2$	min.	114	124	147	152	181	245	250	286	316	380	
		max.	209 ^g				238	316	331	355	375	429	
12	Rockwell hardness, HRC	min.	67	71	79	82	89	—					
		max.	95,0 ^g				99,5	—					
13	Surface hardness, HV 0,3	min.	—					22	23	28	32	39	
		max.	—					32	34	37	39	44	
14	Non-carburization, HV 0,3	max.	—					h		h		h	
15	Height of non-decarburized thread zone, E , mm	min.	—					1/2 H_1		2/3 H_1		3/4 H_1	
	Depth of complete decarburization in the thread, G , mm	max.	—					0,015					
16	Reduction of hardness after retempering, HV	max.	—					20					
17	Breaking torque, M_B , Nm	min.	—					in accordance with ISO 898-7					
18	Impact strength, $K_{I, J}$, J	min.	—		27	—		27	27	27	27	y	
19	Surface integrity in accordance with		ISO 6157-1 ⁱ									ISO 6157-3	

a Values do not apply for structural bolting.

b For structural bolting $d \geq M12$.

c Nominal values are specified only for the purpose of the designation system for property classes. See Clause 5.

d In cases where the lower yield strength R_{eL} cannot be determined, it is permissible to measure the stress at 0,2 % non-proportional elongation $R_{p0,2}$.

e For the property classes 4.8, 5.8 and 6.8, the values for $R_{pf, \text{min}}$ are under investigation. The values at the time of publication of this part of ISO 898 are given for calculation of the proof stress ratio only. They are not test values.

f Proof loads are specified in Tables 5 and 7.

g Hardness determined at the end of a fastener shall be 250 HV, 238 HB or 99,5 HRC maximum.

h Surface hardness shall not be more than 30 Vickers points above the measured base metal hardness of the fastener when determination of both surface hardness and base metal hardness are carried out with HV 0,3 (see 9.11).

i Values are determined at a test temperature of -20°C (see 9.14).

j Applies to $d \geq 16 \text{ mm}$.

k Value for KV is under investigation.

l Instead of ISO 6157-1, ISO 6157-3 may apply by agreement between the manufacturer and the purchaser.

Mechanical fasteners

**Mechanical properties of fasteners
made of carbon steel and alloy steel
Part 2: Nuts with specified property classes
Coarse thread and fine pitch tread**

Excerpt from ISO 898-2
March 2012

5. Design of bolt and nut assemblies

Explanations of basic design principles of nuts and loadability of bolted assemblies are given in Annex A. Regular nuts (style 1) and high nuts (style 2) shall be mated with externally threaded fasteners according to Table 2. However, nuts of a higher property class may replace nuts of a lower property class.

Table 2: Combination of regular nuts (style 1) and high nuts (style 2) with bolt property classes

Nut property class	Maximum property class of mating bolt, screw and stud
5	5.8
6	6.8
8	8.8
9	9.8
10	10.9
12	12.9/12.9

6. Materials

Table 3 specifies materials and heat treatment for the different property classes of nuts.

Nuts with coarse thread and property classes 05, 8 [regular nuts (style 1) with $D > M16$], 10 and 12 shall be quenched and tempered.

Nuts with fine pitch thread and property classes 05, 6 (with $D > M16$), 8 [regular nuts (style 1)], 10 and 12 shall be quenched and tempered.

The chemical composition shall be assessed in accordance with the relevant International Standards.

Table 3: Steels

Thread	Property class		Material and nut heat treatment	Chemical composition limit (cast analysis %) ^a			
				C max.	Mn min.	P max.	S max.
Coarse thread	04 ^b		Carbon steel ^d	0,58	0,25	0,060	0,150
	05 ^c		Carbon steel, QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	5 ^b		Carbon steel ^d	0,58	—	0,060	0,150
	6 ^b		Carbon steel ^d	0,58	—	0,060	0,150
	8	High nut (style 2)	Carbon steel ^d	0,58	0,25	0,060	0,150
	8	Regular nut (style 1) D ≤ M16	Carbon steel ^d	0,58	0,25	0,060	0,150
	8 ^c	Regular nut (style 1) D > M16	Carbon steel, QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	9		Carbon steel ^d	0,58	0,25	0,060	0,150
	10 ^c		Carbon steel, QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	12 ^c		Carbon steel, QT ^e	0,58	0,45	0,048	0,058
Fine pitch thread	04 ^b		Carbon steel ^d	0,58	0,25	0,060	0,150
	05 ^c		Carbon steel, QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	5 ^b		Carbon steel ^d	0,58	—	0,060	0,150
	6 ^b		D ≤ M16 Carbon steel ^d	0,58	—	0,060	0,150
	6 ^b		D > M16 Carbon steel; QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	8		High nut (style 2) Carbon steel ^d	0,58	0,25	0,060	0,150
	8 ^c		Regular nut (style 1) Carbon steel, QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	10 ^c		Carbon steel, QT ^e	0,58	0,30	0,048	0,058
	12 ^c		Carbon steel, QT ^e	0,58	0,45	0,048	0,058

QT = Quenched and tempered nuts.
 "—" No limit specified.

a In case of dispute, the product analysis applies.

b Nuts of these property classes may be manufactured from free-cutting steel upon agreement between the purchaser and the manufacturer; in such a case, sulfur, phosphorus and lead are permissible with the following maximum contents:
 S: 0,34 %; P: 0,11 %; Pb: 0,35 %.

c Alloying elements may be added, provided the mechanical properties required in Clause 7 are fulfilled.

d This may be quenched and tempered at the manufacturer's discretion.

e For materials of these property classes, there shall be sufficient hardenability to ensure a structure consisting of approximately 90 % martensite in the "as-hardened" condition before tempering in the threaded area of the nut as specified in Figure 3.

7. Mechanical properties

When tested by the methods specified in Clause 9, the nuts of the specified property class shall meet, at ambient temperature, the requirements for the proof load (see Tables 4 and 5) and for the hardness (see Tables 6 and 7), regardless of which tests are performed during manufacturing or final inspection.

Table 6: Hardness properties for nuts with coarse thread

Thread D	Property class															
	04		05		5		6		8		9		10		12	
	Vickers hardness, HV															
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
M5 ≤ D ≤ M16	188	302	272	353	130	302	150	302	200	302	188	302	272	353	295 ^c	353
M16 > D ≤ M39					146		170		233 ^a	353 ^b					272	
	Brinell hardness, HB															
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
M5 ≤ D ≤ M16					124		143		190	287					280 ^c	336
M16 > D ≤ M39	179	287	259	336	139	287	162	287	221 ^a	336 ^b	179	287	259	336	259	336
	Rockwell hardness, HRC															
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
M5 ≤ D ≤ M16	—	30	26	36	—	30	—	30	—	30	—	30	26	36	29 ^c	36
M16 > D ≤ M39									—	36 ^b					26	
Surface integrity shall be in accordance with ISO 6157-2.																
Vickers hardness test is the reference method for acceptance (see 9.2.4).																
a. Minimum value for high nuts (style 2): 180 HV (171 HB).																
b. Maximum value for high nuts (style 2): 302 HV (287 HB; 30 HRC).																
c. Minimum value for high nuts (style 2): 272 HV (259 HB; 26 HRC).																

Table 7: Hardness properties for nuts with fine pitch thread

Thread DxP	Property class													
	04		05		5		6		8		10		12	
	Vickers hardness, HV													
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
M8x1 ≤ D ≤ M16x1,5	188	302	272	353	175	302	188	302	250 ^a	353 ^b	295 ^c	353	295	353
M16x1,5 > D ≤ M39x3					181		221		280	336	247		—	—
	Brinell hardness, HB													
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
M8x1 ≤ D ≤ M16x1,5	179	287	259	336	166	287	179	287	238 ^a	336 ^b	280 ^c	336	280	336
M16x1,5 > D ≤ M39x3					181		221		280	336	247		—	—
	Rockwell hardness, HRC													
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.
M5 ≤8x1D ≤ M16x1,5	—	30	26	36	—	30	—	30	22,2 ^a	36 ^b	29 ^c	36	29	36
M16 x1,5 > D ≤ M39x3					—		—		29,2	36	24		—	—
Surface integrity shall be in accordance with ISO 6157-2.														
The Vickers hardness test is the reference method for acceptance (see 9.2.4).														
a Minimum value for high nuts (style 2): 195 HV (185 HB).														
b Maximum value for high nuts (style 2): 302 HV (287 HB; 30 HRC).														
c Minimum value for high nuts (style 2): 250 HV (238 HB; 22,2 HRC).														

A.1 Basic design principles of nuts

A bolted joint basically consists of two workpieces, which are clamped together using an externally threaded part (bolt or screw) on one side and an internally threaded part or a nut on the other side.

An optimized bolted joint, consisting of a bolt, screw or stud of a given property class according to ISO 898-1 assembled with a regular or high nut of the mating property class according to this part of ISO 898 is able to provide a maximum preload, using the full strength of the bolt. In the case of over-tightening, the fracture occurs in the loaded threaded part of the bolt, which gives an obvious indication of a tightening failure.

Under tensile load, the fracture mode of bolt and nut assemblies corresponds to the lowest value of the following three loads:

- a) thread stripping load in the nut;
- b) thread stripping load in the bolt, screw or stud;
- c) breaking load in the bolt, screw or stud. (Bolt breaking is the intended fracture mode of bolt and nut assemblies in case of overloading.)

These three loads mainly depend on:

- hardness, height, effective length of the full thread, diameter, pitch and thread tolerance class of the nut,
- hardness, diameter, pitch and thread tolerance class of the bolt.

Furthermore, these three loads are linked. For example, an increase of hardness of the bolt can induce an increase of the thread stripping load in the nut. The hardness also determines the functional toughness of the nut and, therefore, an upper limit is specified for each property class.

The analytical basis for the calculation of the different stripping loads has been worked out in the publication by Alexander. Extensive experimental tests proved Alexander's theory through practical results. Actual studies, including FEM-based calculations, confirmed Alexander's theory.

The three styles of nut (see 4.1) are distinguished by their heights. This gives the manufacturer for certain property classes the option of using a quench and tempering process with less material to achieve the required properties, or using more material without any additional heat treatment.

Mechanical fasteners

**Mechanical properties of fasteners
made of carbon steel and alloy steel
Part 5: Set screws and similar threaded fasteners
with specified hardness classes —
Coarse thread and fine pitch thread**

Excerpt from **ISO 898-5**
June 2012

5. Designation system

The hardness classes are designated as specified in Table 1.
The numerical part of the designation represents 1/10 of the minimum Vickers hardness.
The letter H refers to the hardness.

Table 1: Designations of hardness classes in relation to Vickers hardness

Hardness class designation	14H	22H	33H	45H
Vickers hardness, HV min.	140	220	330	450

6. Materials

Table 2 specifies limits for the chemical composition of steels for the different hardness classes of fasteners. The chemical composition shall be assessed in accordance with the relevant International Standards.

NOTE: National regulations imposing a restriction or prohibition on certain chemical elements can apply; they are expected to be taken into account in the countries or regions concerned.

Table 2: Steel specifications

Property class	Material	Heat treatment	Chemische Chemical composition % (m/m)			
			C		P	S
			max.	min.	max.	min.
14H	Carbon steel ^c	-	0,50	-	0,11	0,15
22H	Carbon steel ^d	Quenched and tempered	0,50	-	0,05	0,05
33H	Carbon steel ^d	Quenched and tempered	0,50	-	0,05	0,05
45H	Carbon steel ^e	Quenched and tempered	0,50	0,45	0,05	0,05
	Carbon steel with additives ^d (e.g. Boron or Mn or Cr)	Quenched and tempered	0,50	0,28	0,05	0,05
	Alloy steel ^{d, f}	Quenched and tempered	0,50	0,19	0,05	0,05

- a Case hardening is not allowed.
- b In case of dispute, the product analysis applies.
- c Free-cutting steel may be used, with maximum lead content 0,35 %, maximum phosphorus content 0,11 % and maximum sulfur content 0,34 %.
- d Steel with a maximum lead content of 0,35 % may be used.
- e For $d \leq M16$ only.
- f This alloy steel shall contain at least one of the following elements in the minimum quantity given: chromium 0,30 %, nickel 0,30 %, molybdenum 0,20 %, vanadium 0,10 %. Where elements are specified in combinations of two, three or four and have lower alloy contents than those given above in this footnote, the limit value to be applied for steel class determination is 70 % of the sum of the individual limit values shown above in this footnote for the two, three or four elements concerned.

7. Mechanical and physical properties

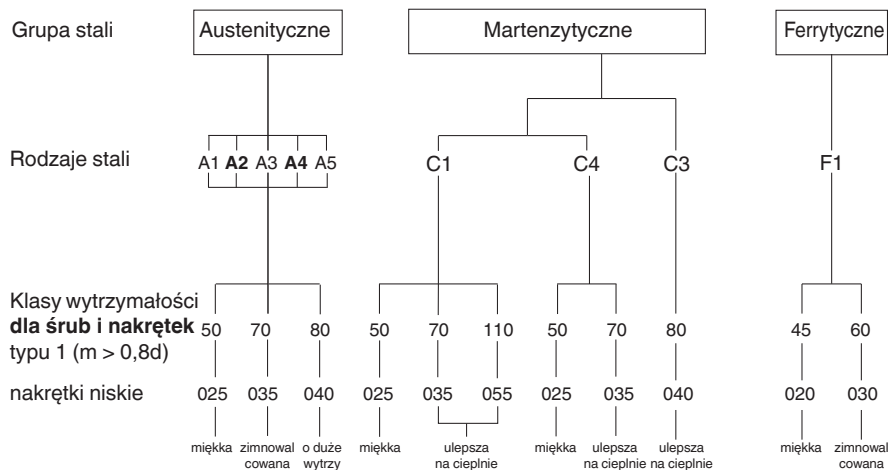
The fasteners of the specified hardness classes shall, at ambient temperature, meet all the applicable mechanical and physical properties of Tables 3 to 5, regardless of the tests performed during manufacturing or final inspection.

Table 3: Mechanical properties

No.	Mechanical and physical properties			Hardness class				
				14H	22H	33H	45H	
1	Performance hardness (see 9.1.2)							
	1.1	Vickers hardness, HV 10	min.	140	220	330	450	
			max.	290	300	440	560	
	1.2	Brinell hardness HB, F=30 D ²	min.	133	209	314	428	
			max.	276	285	418	532	
	1.3	Rockwell hardness	HRB	min.	75	95	—	—
				max.	105	a	—	—
			HRC	min.	—	a	33	45
				max.	—	30	44	53
2	Torque strength			—	—	—	see Table 5	
3	Height of non-decarburized thread zone, E, mm		min.	—	1/2 H1	2/3 H1	3/4 H1	
4	Depth of complete decarburization, G, mm		max.	—	0,015	0,015	b	
5	Surface hardness HV 0,3 (see 9.1.3)		max.	—	320	450	580	
6	Non-carburization, HV 0,3		max.		c	c	c	
7	Surface integrity in accordance with			ISO 6157-1				
a For hardness class 22H: if hardness is tested in Rockwell, it is necessary to test the minimum value in HRB and the maximum value in HRC.								
b No complete decarburization permitted in hardness class 45H.								
c Surface hardness shall not be more than 30 Vickers points above the measured base metal hardness of the fastener when determination of both the surface hardness and base metal hardness are carried out with HV 0,3 (see Figure 3).								

Mechaniczne elementy złączne ze stali nierdzewnej

System oznaczeń dla śrub i nakrętek wg DIN EN ISO 3506

Skład chemiczny następujących rodzajów stali A1 – A5 (w %)

Pierwiastki	C	Si	Mn	P	S	Cr	Mo	Ni	Cu	Uwaga
A1	0,12	0,12	6,5	0,20	0,15-0,35	16-19	0,7	5-10	1,75-2,25	
A2	0,1	1	2	0,05	0,03	15-20	-	8-19	4	
A3	0,08	1	2	0,045	0,03	17-19	-	9-12	1	Musi zawierać stabilizator Ti, Nb, Ta aby zapobiec korozji międzykrystalicznej
A4	0,08	1	2	0,045	0,03	16-18,5	2-3	10-15	1	
A5	0,08	1	2	0,045	0,03	16-18,5	2-3	10,5-14	1	Musi zawierać stabilizator Ti, Nb, Ta aby zapobiec korozji międzykrystalicznej

Wybór odpowiednich stali wewnątrz ustalonych rodzajów pozostawia się producentowi. Typowe materiały to np.:

Grupa stali	Numer materiału	Opis materiału	Wskazówki
A1	1.4305	X 8 Cr Ni S 18-8	Przez dodanie siarki jest łatwo obrabialna, mniejsza odporność na korozję jak A2.
A2	1.4301 1.4303	X 5 Cr Ni 18-10 X 4 Cr Ni 18-12	Podstawowa grupa stali dla normalnych warunków zastosowania, odporna na korozję.
A3	1.4541	X 6 Cr Ti 18-11	
A4	1.4401 1.4404	X 5 Cr Ni Mo 17-12 X 2 Cr Ni Mo 17-12	Podstawowa grupa stali dla szczególnych warunków zastosowania, kwasoodporna.
A5	1.4571	X 6 Cr Ni Mo Ti 17-12-2	

Mechaniczne właściwości elementów złącznych stali austenitycznych.

Śruby					
Rodzaj stali	Klasa wytrzymałości	Zakres średnicy d	Wytrzymałość na rozciąganie	0,2%-granica plastyczności	Wydłużenie przy zerwaniu
			Rm N/mm2 min.	Rp 0,2 N/mm2 min.	A mm min.
A1, A2, A3, A4, A5	50	≤ M 39	500	210	0,6 d
	70	≤ M 24	700	450	0,4 d
	80	≤ M 24	800	600	0,3 d

Nakrętki					
Rodzaj stali	Klasa wytrzymałości		Zakres średnicy d mm	Napężenie próbne Sp N/mm2 min.	
				Nakrętki typu 1 (m 0,8 d)	Nakrętki niskie 0,5 d ≤ m < 0,8 d
	Nakrętki typu 1 (m 0,8 d)	Nakrętki niskie 0,5 d ≤ m < 0,8 d		Nakrętki typu 1 (m 0,8 d)	Nakrętki niskie 0,5 d ≤ m < 0,8 d
A1, A2, A3, A4, A5	50	025	≤ M 39	500	250
	70	035	≤ M 24	700	350
	80	040	≤ M 24	800	400

Wszystkie wartości odnoszą się do temperatury pokojowej +15°C do +26°C. Dla śrub i nakrętek z średnicą nominalną gwintu > M24 mechaniczne właściwości dla klasy wytrzymałości – 70 i – 80 uzgadnia się pomiędzy zamawiającym a producentem.

Zwyczajowo w handlu dla wytłoczonych na zimno śrub i wkrętów z łbem sześciokątnym, z gniazdem sześciokątnym, z rowkiem, z wgłębieniem krzyżakowym i kołków ustalających z reguły przyjmuje się klasę wytrzymałości – 70. Jeżeli nie jest podana przez zamawiającego klasa wytrzymałości, dostawa następuje w klasie – 70.

Techniczne wskazówki dla elementów złącznych ze stali austenitycznej

Wzory oznaczeń do:

- Śruby z łbem sześciokątnym i śruby z gniazdem sześciokątnym > M5
- Nakrętki sześciokątne > M5
- Wkręty ustalające > M6

z rodzajem stali, klasą wytrzymałości i oznaczeniem producenta

Magnetyzm (przenikalność magnetyczna)

Elementy złączne ze stali austenitycznej są z reguły niemagnetyczne. Po obróbce na zimno jak również w dalszych procesach obróbczych jak na przykład tłoczenie może wystąpić pewna magnetyczność.

Zakres temperatur

Elementy złączne ze stali A2 i A4 zgodnie z DIN 267-13 są przeznaczone do zastosowania w niskich temperaturach:

A2 do -200°C

A4 do -60°C

Zastosowanie przy wyższych temperaturach wpływa zasadniczo na własności mechaniczne i odporność na korozję.

Montaż

Wytrzymałość stali austenitycznych nie może być uzyskana przez obróbkę cieplną – następuje wyłącznie poprzez obróbkę na zimno.

Poprzez łączenie takich samych materiałów, a szczególnie przy użyciu nakrętek sześciokątnych z wkładką ze stali nierdzewnej istnieje niebezpieczeństwo zatarcia (zacierania się).

środki zapobiegawcze :

- fachowe kontrolowane nakręcanie
- zastosowanie środków poślizgowych przy montażu
- dokładne oczyszczenie przed montażem

szczegółowe dane i informacje techniczne zawarte są w normach

- DIN EN ISO 3506 T1 – 3
- DIN 267-13
- Instrukcja AD W2 i W10

Chemiczne zabezpieczenia śrub

Pokryte powłoką zabezpieczającą przed odkręcaniem, gotowe do montażu elementy złączne wg normy i rysunku

w zależności od potrzeb dla każdego zabezpieczenia stosuje się odpowiednio...

- **Powłoka klejącą (mikrokapslowanie)**

wymagania zgodnie z DIN 267-27[softreturn]wg systemu

- 3 M Scotch Grip 2353, niebieska
- Precote 30, żółta
- Precote 80, czerwona
- Precote 85, turkusowa

- **Powłoka klejącą**

wymagania zgodnie z DIN 267-28[softreturn]wg systemu

- Tuf Lok - cząstkowa/dookoła, niebieska
- Polyamid - cząstkowa/dookoła, niebieska/czerwona
- Long-Lok
- Clemm-Loc, brązowa
- Keil Stop
- VC3-Vibratite

- **Powłoka szczelna**

wg systemu

- Precote 4/5/6, biała

Dokładna dokumentacja i ceny na zapytanie.

Odbiór techniczny / Świadectwo kontroli jakości / Świadectwo pierwszej próbki

1. Odbiór techniczny ISO 3269

Norma międzynarodowa ISO 3269 przyjmuje, że zamawiane mechaniczne elementy złączne (śruby, nakrętki, kołki, podkładki, nity itp.) wg normy i inne elementy złączne nie są przeznaczone do:

- automatycznego skręcania
- szczególnych zastosowań i wymagań
- szczególnych badań produkcyjnych
- szczególnych procesów produkcyjnych i dokumentacji

Dla takich elementów złącznych mają odpowiednie uzgodnienia składane przy zapytaniach, najpóźniej przy zamówieniach pomiędzy zamawiającym a dostawcą.

Ze względów ekonomicznych nie można przyjąć dla masowo produkowanych części normowanych ogólnego zastosowania dostawy z błędem „0-braków”.

Dlatego ISO 3269 ustala wymagania dla całej partii – wielkość próbki losowej u wykonawcy, której najważniejszymi cechami są :

- AQL – wadliwość dopuszczalna w kontroli odbiorczej
- Ac – maksymalna liczba braków w próbce losowej, która jest jeszcze akceptowalna
- n – Ilość elementów złącznych w próbce losowej

Przyporządkowanie wartości AQL następuje w zależności od:

- Grupy produktów (elementy złączne z gwintem, podkładki, kołki i sworznie, nity)
- Produkty klasy A, B, C (klasa tolerancji)
- Wymiary dla cech głównych AQL 1,0 – 1,5 (np. wielkość klucza)
- Wymiary dla cech dodatkowych 1,5 – 4,0 (np. wysokość nakrętki)
- Właściwości mechaniczne AQL 0,65 – 1,5

Przykład danych dla próbki losowej dla poszczególnych cech

Ac	AQL				
	0,65	1,0	1,5	2,5	4,0
	n				
0	8	5	3	-	-
1	50	32	20	13	8
2	125	80	50	32	20
3	200	125	100	50	32
4	315	200	125	80	50
5	400	250	160	100	-

Dane szczegółowe znajdują się w normie DIN EN ISO 3269 .

2. Świadectwo kontroli jakości EN 10204 (poprzednio DIN 50049)

W przypadku szczególnych wymagań zamawiającego, elementy złączne mogą zostać dostarczone z dodatkowym świadectwem kontroli jakości.

EN 10204 jest w ścisłym związku do istniejących norm produkcyjnych i technicznych warunków dostaw, dlatego jest podstawą do sporządzania świadectwa kontroli jakości dla śrub, nakrętek i części do nich należących.

Sprecyzowanie rodzaju i zakresu wymaganych i dokumentowanych świadectw należy do zamawiającego, który powinien podać je dostawcy przy zapytaniu, najpóźniej jednak przy złożeniu zamówienia, na podstawie wiedzy o zastosowaniu i przeznaczeniu elementów.

Najważniejsze różnicowane cechy są przy:

- niespecyficznych i specyficznych kontrolach
- w zakładzie pracy lub niezależnych kontroli w zakładzie

Opis normy	Dokument	Świadectwo specyficzne	Dane z wyniku badań	Zawartość świadectwa	Potwierdzenie zaświadczenia przez :
2.1	Zaświadczenie zakładowe	Nie	Nie	Potwierdzenie zgodności z zamówieniem w formie pisemnej.	Producent
2.2	Świadectwo zakładowe	Nie	Tak	Potwierdzenie zgodności z zamówieniem na podstawie bieżących rejestrowanych.	Producent
3.1	Świadectwo odbioru technicznego 3.1	Tak	Tak	Potwierdzenie zgodności z zamówieniem zgodnie z obowiązującymi urzędowymi przepisami i warunkami technicznymi.	Niezależna zakładowa jednostka kontroli
3.2	Świadectwo odbioru technicznego 3.2	Tak	Tak	Potwierdzenie zgodności z zamówieniem zgodnie z obowiązującymi urzędowymi przepisami	jak przy 3.1 wraz z rzeczoznawcą upoważnionym przez zamawiającego

Przykład zamówienia:

1000 sztuk   Śruby z łbem sześciokątnym ISO 4014-8.8 M12x100
z świadectwem kontroli jakości wg DIN EN 10204 - 3.1

Zasadniczo ustalono:

- Dodatkowe badania i w świadectwach kontroli wg EN 10204 dokumentowane wartości nie zapewniają „należnych własności” w sensie § 459.2 / § 463 BGB i nie zwalniają zamawiającego (odbiorcy) z przepisowych kontroli dostaw produktów zgodnie z § 377 HGB.
- Firmy handlowe nie mogą wystawiać własnych świadectw wg EN 10204. To prawo przysługuje wyłącznie producentom, względnie zleconym rzeczoznawcom.
- Koszty wymaganych dodatkowych badań i świadectw kontroli jakości wg EN 10204 nie są zawarte w cenie produktu lecz są osobno doliczane do rachunku zamawiającego.

3. Świadectwo pierwszej próbki VDA 2

Celem uruchomienia produkcji partii próbnej przed rozpoczęciem produkcji seryjnej jest uzyskanie potwierdzenia, że spełnione zostały wymagania jakościowe dla produktu zgodnie z rysunkiem lub specyfikacją.

Zgodnie z wymaganiami VDA 2 wzorce pierwotne muszą być produkowane w warunkach w pełni odpowiadających warunkom produkcji seryjnej z uwzględnieniem urządzeń i stosowanych technologii.

Wzorce pierwotne ze „świadectwem pierwszej próbki VDA”, w którym są podane wyniki dla sprawdzonych cech takich jak np.:

- zgodność wymiarów
- analiza materiałowa
- powłoka

są udokumentowane i przedłożone zamawiającemu celem zaopiniowania i podjęcia decyzji.

Pierwotne wzory wraz ze świadectwem pierwszej próbki winne zostać zgłoszone do Międzynarodowego Systemu Danych Materiałowych (IMDS).

Zamawiający jest zobowiązany do zgłoszenia warunków produkcji partii próbnej już w momencie zapytania. Koszty za wykonanie wzorca nie są ujęte w cenie produktu i zostaną osobno przedłożone w fakturze zamawiającemu.

Ochrona antykorozyjna elementów złącznych

Powłoki niemetaliczne

- czernione/oksydowane
- fosfatyzowane
- chromianowane*)

Powłoki metaliczne

- powłoki galwaniczne wg DIN EN ISO 4042
- cynkowanie mechaniczne (3M-Mechanical-Plating)
- cynkowanie ogniowe wg DIN EN ISO 10684
- niklowanie chemiczne
- cynkowanie płytkowe wg DIN EN ISO 10683

OSTRZEŻENIE

W przypadku powłok elektrolitycznych na częściach z materiałów o wysokiej wytrzymałości i nawęglanych z wytrzymałością na rozciąganie $R_m \geq 1000 \text{ N/mm}^2$ wzgl. twardością rdzenia lub powierzchni $\geq 320 \text{ HV}$ przy znanych dziś metodach nie można wykluczyć zagrożenia kruchością wodorową; to zagrożenie można ograniczyć przez wyżarzanie, ale nie można go całkowicie wykluczyć (patrz: DIN EN ISO 4042, ust. 6 / Zał. A, DIN EN ISO 15330).

Dlatego części tego rodzaju są pokrywane powłokami elektrolitycznymi tylko na wyraźne życzenie i ryzyko Zamawiającego!

Alternatywne nakładanie powłok przy których nie istnieje niebezpieczeństwo wydzielania się wodoru z całą pewnością to np. powłoki cynkowe płytkowe:

- Geomet
- Delta Protect

Powłoki bez Cr(VI)

Wytyczne Unii Europejskiej

2000/53/EG (ELV)

2002/95/EG (RoHS)

2002/96/EG (WEEE)

wejście w życie 01.07.2007

wejście w życie 01.07.2006

wejście w życie 01.07.2006

wymagają wyeliminowania wzgl. ograniczenia niebezpiecznych substancji, takich jak ołów, rtęć, kadm, chrom (VI) i innych.

Dostarczane przez nas produkty (śruby, nakrętki oraz elementy dodatkowe) zawierają niemal wyłącznie zredukowaną ilość Cr(VI), który częściowo znajduje się w powłokach antykorozyjnych, np. w

- **powłokach galwanicznych**
  - chromianowane na żółto
  - chromianowane na kolor oliwkowy
  - chromianowane na czarno
- **powłoki płytek cynkowanych Dacromet 320/500**

Na podstawie przeprowadzonych badań DIN 50993-1 (2005-05) elementy złączne chromiano-
wane na niebiesko / transparent. zostały zgodnie zaklasyfikowane jako RoHS, wolne od Cr(VI).

W zastępstwie powłoki zawierającej Cr(VI) przemysł galwaniczny proponuje następujące
systemy:

- **Systemy galwaniczne**

- Powłoka metalowa cynk
  - pasywacja cienkowarstwowa (DÜSP)
  - pasywacja grubowarstwowa (DISP)
  - ewentualnie z dodatkowym polakierowaniem (Topcoat)

W przypadku wysokich wymagań antykorozyjnych

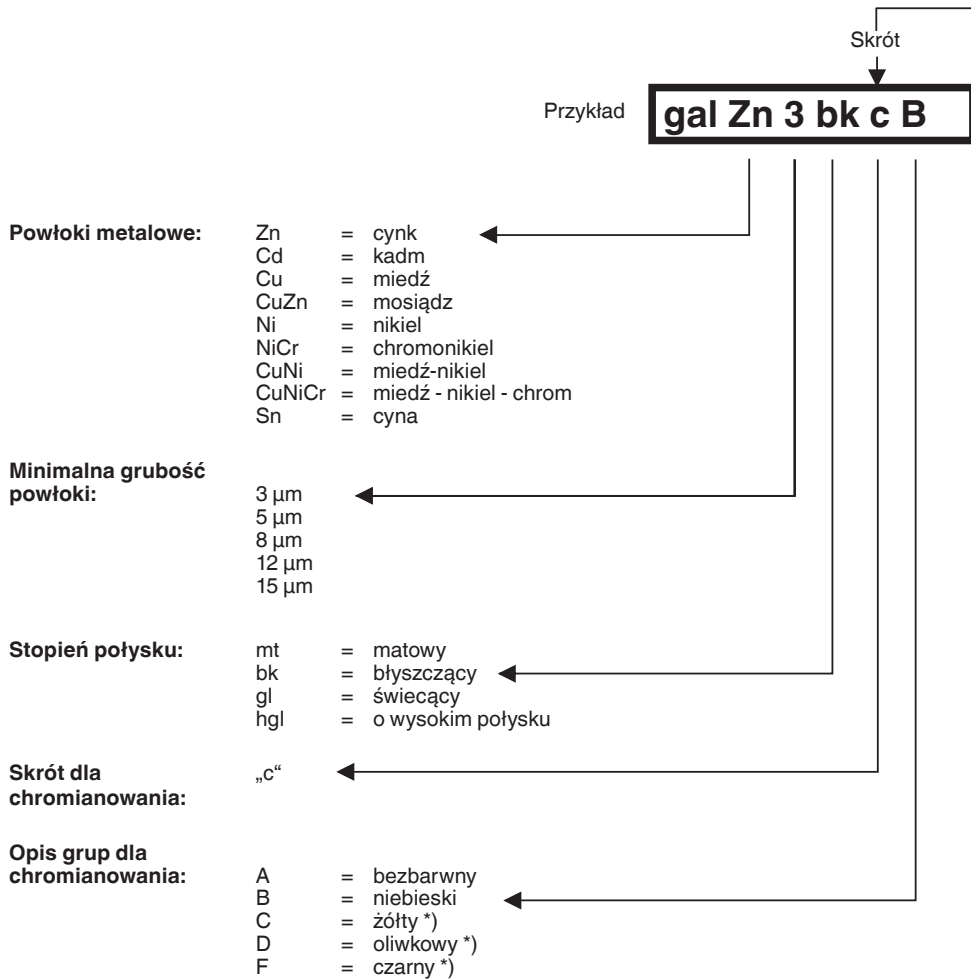
- Powłoki stopu cynku (ZnFe, ZnNi)
  - pasywacja grubowarstwowa (DISP)
  - ewentualnie z dodatkowym polakierowaniem (Topcoat)

- **Powłoki płytkowe**

np.

- Geomet 321 PLUS VL
- Delta Tone + Delta Seal
- Delta Protekt

Powierzchnie galwaniczne

*) z zawartością Cr(VI)

kod numeryczny

Przykład

A 1 F

A	=	Zn
B	=	Cd
C	=	Cu
D	=	CUZn
E	=	Ni
F	=	NiCr
G	=	CuNi
H	=	CuNiCr
J	=	Sn

1	=	3 µm
2	=	5 µm
3	=	8 µm
4	=	12 µm
5	=	15 µm

A	=	stopień połysku „mt“	chromianowanie „A“
B	=	stopień połysku „mt“	chromianowanie „B“
C	=	stopień połysku „mt“	chromianowanie „C“ *)
D	=	stopień połysku „mt“	chromianowanie „D“ *)
E	=	stopień połysku „bk“	chromianowanie „A“
F	=	stopień połysku „bk“	chromianowanie „B“
G	=	stopień połysku „bk“	chromianowanie „C“ *)
H	=	stopień połysku „bk“	chromianowanie „D“ *)
J	=	stopień połysku „gl“	chromianowanie „A“
K	=	stopień połysku „gl“	chromianowanie „B“
L	=	stopień połysku „gl“	chromianowanie „C“ *)
M	=	stopień połysku „gl“	chromianowanie „D“ *)
R	=	stopień połysku „mt“	chromianowanie „F“ *)
S	=	stopień połysku „bk“	chromianowanie „F“ *)
T	=	stopień połysku „gl“	chromianowanie „F“ *)

*) z zawartością Cr(VI)

Sprężystość śrub typu HV

Ważne: Momenty dokręcające dla śrub cynkowanych ogniowo różnią się od momentów dla śrub czarnych. Patrz niżej umieszczoną tabelę.

Napężenie następuje z reguły poprzez nakręcenie nakrętki. Do tego stosuje się klucze dynamometryczne, wkrętarki udarowe i inne urządzenia. Dokręcanie łba bolca wymaga swobody w obrębie trzpienia, aby nie nastąpiło dodatkowe tarcie.

Przy użyciu klucza dynamometrycznego otrzymuje się wymaganą siłę dociągającą poprzez ustalenie momentu obrotowego.

Używane klucze muszą być dobrze nastawione lub muszą umożliwić poprawne odczytanie wymaganego momentu.

Przy nastawie i odczycie, odchylenie może wynieść + 0,1Ma. Sprowadzenie klucza dynamometrycznego, podczas stosowania, musi nastąpić przynajmniej raz na pół roku.

Przy użyciu śrub M 12 i M 20 z nową rozwarością klucza SW 21 jak również SW 34 zmieniają się momenty dociągające.

Tabela 11

Wymagane siły i momenty dociągające				
Nominalne średnice śrub	Wymagane siły dociągające FV w śrubach (ustalony moment obrotowy) [kN] (Mp)	Ustalająca siła dociągająca przy dociąganiu za pomocą wkrętarki udarowej [kN] (Mp)	Śruby (cynkowane ogniowo)Mo S2 – smarowane [Nm] (kpm)	Śruby lekko naoliwione [Nm] (kpm)
M 12	50 (5)	60 (6)	100 (10)	120 (12)
M 16	100 (10)	110 (11)	250 (25)	350 (35)
M 20	160 (16)	175 (17,5)	450 (45)	600 (60)
M 22	190 (19)	210 (21)	650 (65)	900 (90)
M 24	220 (22)	240 (24)	800 (80)	1100 (110)
M 27	290 (29)	320 (32)	1250 (125)	1650 (165)
M 30	350 (35)	390 (39)	1650 (165)	2200 (220)
M 33 *	430 (43)	480 (48)	2200 (220)	2700 (270)
M 36	510 (51)	560 (56)	2800 (280)	3800 (380)

* wg własnej nomy zakładowej

Przy użyciu wkrętarci udarowej nastawia się przypisaną wartość sił dla przewidzianych śrub za pomocą właściwych narzędzi pomiarowych jak np. ciśnieniomierz.

Należy uważać, żeby wielkość wkrętarci udarowej odpowiadała wymaganemu naprężeniu.

Używane mogą być tylko sprawdzone wkrętarci udarowe.

Naprężenie śrub według kąta obrotowego następuje przez dociągnięcie i dokręcenie końcowe o kąt μ . Wymagane tutaj wartości należy pobrać z wytycznych DAST 010.

Ponowne sprawdzenie naprężenia

Ponowne sprawdzenie obejmuje 5% wszystkich śrub i następuje wyłącznie przez dalsze dokręcanie. Przy czym ręcznie zakręcane śruby będą dokręcane za pomocą kluczy ręcznych a śruby zakręcane maszynowo za pomocą wkrętarci udarowej.

a) Klucze ręczne do sprawdzania są ustawiane na wartość o 10% wyższą.

b) Dla wkrętarek udarowych wzorcowa FV wystarcza ponownego ustawienia sił dociągających.

c) Śruby, które zostały dokręcone o kąt dociągnięcia, mogą być sprawdzone w zależności od narzędzia metodą a) lub b).

Tabela 12

Kąt dociągnięcia śrub (nakrętek) do osiągnięcia ustalonych wartości sprawdzających odp. a) – c)	Stan połączenia
< 30°	Śruba w porządku.
30° . . . 60°	Śruba w porządku. Sprawdzić dodatkowo dwa dalsze połączenia w tym samym styku.
> 60°	Śruba do wymiany. Sprawdzić dodatkowo dwie dalsze śruby w tym samym styku.

Poliamid 6.6

Właściwości mechaniczne i termiczne

Śruby i nakrętki z poliamidu 6.6 przynoszą w wielu przypadkach pewne i proste rozwiązania licznych problemów mechanicznych i elektrycznych na bazie następujących właściwości fizycznych, chemicznych, termicznych i elektrycznych:

- niewielki ciężar
- wysoka wytrzymałość mechaniczna
- odporność na temperaturę do 100°
- odporne chemicznie
- wysokie właściwości izolacyjne
- odporność na wpływ warunków atmosferycznych
- odporne na wibracje (podkładki sprężynujące są zbyteczne)

Właściwości mechaniczne	Jednostka	Dane	DIN-zasady kontroli
Gęstość	g/cm ³	1,12 - 1,15	53479
Siła nacisku na sucho przy wilgotności powietrza	N/mm ²	85 60	53455
Wydłużenie przy zerwaniu na sucho przy wilgotności powietrza	%	30 - 60 120 - 220	53455
Granica elastyczności na sucho	N/mm ²	130 - 135	53452
Udarność z karbem na sucho przy wilgotności powietrza	kJ/m ²	3 - 5 15 - 20	53453 patrz metody prób
Moduł elastyczności na sucho przy wilgotności powietrza	N/mm ²	26 - 2900 17 - 2000	

Własności termiczne	Jednostka	Dane	DIN- zasady kontroli
Temperatura topnienia	°C	250 – 255	
Przenikliwość cieplna	W/mk	0,23	
Specyficzna przenikliwość cieplna	kJ/kgk	1,67	
Max. temperatura użytkowa długotrwałe krótkotrwałe	°C	80 - 100 150 - 170	

Moment dokręcania Ncm – wartości przy 20 °C

Gwint	M 3	M 4	M 5	M 6	M 8	M 10	M 12	M 14	M 16	M 18	M 20
Śruby	10	20	50	100	200	300	400	600	750	850	1000
Nakrętki	10	30	60	150	300	400	500	750	900	1000	1200

Siła robocza dla śrub						
Statyczna w kierunku osi	Dynamiczna w kierunku osi	Statyczna i / lub dynamiczna prostopadła do kierunku osi	Siła napinająca ¹⁾	Średnica nominalna ¹⁾ (mm)		
				8.8	10.9	12.9
F _A (N)	F _A (N)	F _Q (N)	F _V (N)			
1 600	1 000	320	2 500	4	-	-
2 500	1 600	500	4 000	5	4	4
4 000	2 500	800	6 300	6	5	5
6 300	4 000	1 250	10 000	7 ²⁾	6	5
10 000	6 300	2 000	16 000	8	7 ²⁾	7 ²⁾
16 000	10 000	3 150	25 000	10	92)	8
25 000	16 000	5 000	40 000	14	12	10
40 000	25 000	8 000	63 000	16	14	12
63 000	40 000	12 500	100 000	20	16	16
100 000	63 000	20 000	160 000	24	20	20
160 000	100 000	31 500	250 000	30	27	24
250 000	160 000	50 000	400 000	-	30	30

1) Podane nominalne średnice i siły napinające dotyczą wkrętów ustalających; przy śrubach sprężynujących należy wybrać z powodu mniejszego pola przekroju w przewężeniu ten wymiar, który odpowiada następnemu wyższemu stopniowi obciążenia.

2) Rozmiary M 7 i M 9 stosować tylko w szczególnych przypadkach.

Klejowe zabezpieczenie gwintu w większości przypadków ma wpływ na współczynnik tarcia μ_{ges} . Przy zwykłych zabezpieczeniach FK współczynnik tarcia mocno wzrasta. Przy śrubach INBUS-PLUS® i VERBUS-PLUS® (z mikrokłapsowymi środkami klejącymi pokrywającymi śruby) współczynnik tarcia μ_{ges} nie zmienia się względem zwyczajowo konserwowanych śrub. Jedynie przy ponownym użyciu śrub zabezpieczających zalecamy w naszym poradniku VFM 34 trochę wyższe momenty obrotowe dokręcające.

Stan powierzchni μ_{ges} przy zróżnicowanych substancjach smarnych				
Śruby	Nakrętki	Nie smarowane	Olejone	Pasta-MoS ₂
Bez ponownej obróbki	bez ponownej obróbki	0,14 - 0,18	0,14 - 0,17	
Mn- fosfatyzowane		0,14 - 0,18	0,14 - 0,15	0,10 - 0,12
Zn- fosfatyzowane		0,14 - 0,21	0,14 - 0,17	0,10 - 0,11
oc. galwaniczny ca. 8 µm		0,12 - 0,18	0,12 - 0,17	0,10 - 0,12
gal. kadmowany ca. 7 µm		0,08 - 0,12	0,08 - 0,11	
oc. galwaniczny ca. 8 µm	oc. galwaniczny ca. 5 µm	0,12 - 0,17	0,14 - 0,19	
gal. kadmowany ca. 7 µm	gal. kadmowany ca. 6 µm	0,08 - 0,12	0,10 - 0,15	

Śruby bez powłoki galwanicznej należy dodatkowo poddać operacji smarowania celem uzyskania niższej wartości średniej współczynnika tarcia i ograniczenia jego tolerancji względem suchej powierzchni. Jeszcze wyraźniej zostaje zmniejszona wartość współczynnika tarcia i jego tolerancji przy zastosowaniu pasty MoS₂. Ocynkowane śruby i nakrętki w kompletach (względnie kadmowane śruby i nakrętki) przyczyniają się do wyższego współczynnika tarcia i zakresu rozrzutu. W niekorzystnych przypadkach takie połączenia mogą się zatrzeć w niekontrolowany sposób.

Siła przy najmniejszej granicy plastyczności

Stopniowanie, pole przekroju i pole przekroju rdzenia

Śruby z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

Wymiary (ze skokiem P)	Pole przekroju As (mm ²)	Pole przekroju rdzenia A3 (mm ²)	Siła przy minimalnej granicy plastyczności F _{0,2} wyznaczona dla pola przekroju		
			8.8 (N)	10.9 (N)	12.9 (N)
M 4 x 0,7	8,78	7,75	5 600	8 250	9 650
M 5 x 0,8	14,20	12,70	9 100	13 300	15 600
M 6 x 1	20,10	17,90	12 900	18 900	22 100
M 8 x 1,25	36,60	32,80	23 400	34 400	40 300
M 10 x 1,5	58,00	52,30	37 100	54 500	64 000
M 12 x 1,75	84,30	76,20	54 000	79 000	92 500
M 14 x 2	115,00	105,00	73 500	108 000	127 000
M 16 x 2	157,00	144,00	100 000	148 000	173 000
M 18 x 2,5	192,00	175,00	127 000	180 000	211 000
M 20 x 2,5	245,00	225,00	162 000	230 000	270 000
M 22 x 2,5	303,00	282,00	200 000	285 000	333 000
M 24 x 3	353,00	324,00	233 000	332 000	388 000
M 27 x 3	459,00	427,00	303 000	431 000	505 000
M 30 x 3,5	561,00	519,00	370 000	527 000	617 000

Śruby z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiary (ze skokiem P)	Pole przekroju As (mm ²)	Pole przekroju rdzenia A3 (mm ²)	Siła przy minimalnej granicy plastyczności F _{0,2} wyznaczona dla pola przekroju		
			8.8 (N)	10.9 (N)	12.9 (N)
M 8 x 1	39,20	36,00	25 100	36 800	43 100
M 10 x 1,25	61,20	56,30	39 200	57 500	67 500
M 12 x 1,25	92,10	86,00	59 000	86 500	101 000
M 12 x 1,5	88,10	81,10	56 500	83 000	97 000
M 14 x 1,5	125,00	116,00	80 000	118 000	138 000
M 16 x 1,5	167,00	157,00	107 000	157 000	184 000
M 18 x 1,5	216,00	205,00	143 000	203 000	238 000
M 20 x 1,5	272,00	259,00	180 000	256 000	299 000
M 22 x 1,5	333,00	319,00	220 000	313 000	366 000
M 24 x 2	384,00	365,00	253 000	361 000	422 000
M 27 x 2	496,00	473,00	327 000	466 000	546 000
M 30 x 2	621,00	596,00	410 000	584 000	683 000

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

dT = 0,9 d 3

Wymiary (ze skokiem P)	Średnica w przewężeniu dT h13 (mm)	Przekrój w przewężeniu AT min (mm ²)	Przekrój rdzenia A3 (mm ³)	Siła przy minimalnej granicy plastyczności F _{0,2} wyznaczona dla przekroju w przewężeniu		
				8.8 (N)	10.9 (N)	12.9 (N)
M 4 x 0,7	2,7	5,07	7,75	3 250	4 750	5 600
M 5 x 0,8	3,5	8,40	12,70	5 400	7 900	9 250
M 6 x 1	4,1	12,10	17,90	7 750	11 400	13 300
M 8 x 1,25	5,6	23,10	32,80	14 800	21 700	25 400
M 10 x 1,5	7,0	37,10	52,30	23 700	34 900	40 800
M 12 x 1,75	8,5	55,00	76,20	35 200	51 500	60 500
M 14 x 2	10,0	75,60	105,00	48 400	71 000	83 000
M 16 x 2	12,0	106,00	144,00	68 000	99 500	117 000
M 18 x 2,5	13,0	129,00	175,00	85 000	121 000	142 000
M 20 x 2,5	15,0	168,00	225,00	111 000	158 000	185 000
M 22 x 2,5	16,5	212,00	282,00	140 000	199 000	233 000
M 24 x 3	18,0	243,00	324,00	160 000	228 000	267 000
M 27 x 3	20,5	322,00	427,00	213 000	303 000	354 000
M 30 x 3,5	22,5	392,00	519,00	259 000	368 000	431 000

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiary (ze skokiem P)	Średnica w przewężeniu dT h13 (mm)	Przekrój w przewężeniu AT min (mm ²)	Przekrój rdzenia A3 (mm ²)	Siła przy minimalnej granicy plastyczności F _{0,2} wyznaczona dla przekroju w przewężeniu		
				8.8 (N)	10.9 (N)	12.9 (N)
M 8 x 1	5,9	25,7	36,0	16 400	24 200	28 300
M 10 x 1,25	7,4	40,5	56,3	25 900	38 100	44 600
M 12 x 1,25	9,2	63,2	86,0	40 400	59 500	69 500
M 12 x 1,5	8,9	59,0	81,1	37 800	55 500	65 000
M 14 x 1,5	10,5	85,0	116,0	54 500	80 000	93 500
M 16 x 1,5	12,5	117,0	157,0	75 000	110 000	129 000
M 18 x 1,5	14,5	155,0	205,0	102 000	146 000	171 000
M 20 x 1,5	16,0	196,0	259,0	129 000	184 000	216 000
M 22 x 1,5	18,0	244,0	319,0	161 000	229 000	268 000
M 24 x 2	19,0	275,0	365,0	182 000	259 000	303 000
M 27 x 2	21,5	360,0	473,0	238 000	338 000	396 000
M 30 x 2	24,5	458,0	596,0	302 000	431 000	504 000

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia łba jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Współczynnik tarcia $\mu_{ges} = 0,08$

Śruby z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	4 400	6 450	7 550	2,1	3,1	3,6
M 5	7 150	10 500	12 300	4,2	6,1	7,2
M 6	10 100	14 900	17 400	7,3	11,0	12,0
M 8	18 600	27 300	31 900	17,0	26,0	30,0
M 10	29 500	43 400	50 500	34,0	51,0	59,0
M 12	43 000	63 000	74 000	59,0	87,0	100,0
M 14	59 000	86 500	101 000	95,0	140,0	165,0
M 16	81 000	119 000	139 000	145,0	215,0	250,0
M 18	102 000	145 000	170 000	210,0	300,0	350,0
M 20	131 000	186 000	218 000	295,0	420,0	490,0
M 22	163 000	232 000	272 000	395,0	560,0	660,0
M 24	188 000	268 000	313 000	510,0	720,0	840,0
M 27	247 000	352 000	412 000	740,0	1 050,0	1 250,0
M 30	300 000	428 000	501 000	1 000,0	1 450,0	1 700,0

Śruby z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	20 300	29 700	34 800	18	27	32
M 10 x 1,25	31 600	46 500	54 500	36	53	62
M 12 x 1,25	48 200	71 000	83 000	64	93	110
M 12 x 1,5	45 600	67 000	78 500	62	90	105
M 14 x 1,5	65 000	95 500	112 000	100	150	175
M 16 x 1,5	88 000	129 000	151 000	155	225	260
M 18 x 1,5	118 000	168 000	197 000	230	325	380
M 20 x 1,5	149 000	212 000	248 000	315	450	530
M 22 x 1,5	183 000	261 000	305 000	420	600	700
M 24 x 2	210 000	299 000	350 000	540	760	900
M 27 x 2	272 000	387 000	453 000	780	1 100	1 300
M 30 x 2	342 000	487 000	570 000	1 100	1 550	1 800

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	2 400	3 500	4 100	1,1	1,7	2,0
M 5	4 100	6 000	7 050	2,4	3,5	4,1
M 6	5 650	8 300	9 700	4,0	5,9	6,9
M 8	11 000	16 100	18 900	10,0	15,0	18,0
M 10	17 300	25 400	29 700	20,0	30,0	35,0
M 12	26 000	38 100	44 600	36,0	53,0	62,0
M 14	36 400	53 500	62 500	59,0	86,0	100,0
M 16	53 500	78 500	92 000	96,0	140,0	165,0
M 18	64 000	91 000	107 000	130,0	190,0	220,0
M 20	87 500	124 000	145 000	195,0	280,0	330,0
M 22	107 000	152 000	178 000	260,0	370,0	430,0
M 24	127 000	180 000	211 000	340,0	485,0	570,0
M 27	165 000	236 000	276 000	495,0	710,0	830,0
M 30	199 000	283 000	331 000	670,0	950,0	1 100,0

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia t_{ba} jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13
 $d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_y (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 10 x 1,25	20 000	29 300	34 300	23	33	39
M 12 x 1,25	31 900	46 900	55 000	42	62	72
M 12 x 1,5	29 300	43 000	50 500	40	58	68
M 14 x 1,5	41 100	60 500	70 500	63	93	110
M 16 x 1,5	60 000	88 000	103 000	105	150	180
M 18 x 1,5	84 500	120 000	141 000	165	230	270
M 20 x 1,5	104 000	147 000	173 000	220	315	365
M 22 x 1,5	133 000	189 000	221 000	305	430	510
M 24 x 2	145 000	207 000	242 000	370	530	620
M 27 x 2	188 000	267 000	313 000	540	770	900
M 30 x 2	246 000	351 000	411 000	780	1 100	1 300

Współczynnik tarcia $\mu_{ges} = 0,10$

Śruby z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_y (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	4 250	6 200	7 250	2,4	3,6	4,2
M 5	6 900	10 200	11 900	4,8	7,1	8,3
M 6	9 700	14 300	16 800	8,3	12,0	14,0
M 8	17 900	26 300	30 700	20,0	30,0	35,0
M 10	28 500	41 800	48 900	40,0	59,0	69,0
M 12	41 500	61 000	71 500	69,0	100,0	120,0
M 14	57 000	83 500	98 000	110,0	160,0	190,0
M 16	78 500	115 000	135 000	170,0	250,0	290,0
M 18	98 000	140 000	164 000	245,0	345,0	405,0
M 20	126 000	180 000	210 000	340,0	490,0	570,0
M 22	158 000	224 000	263 000	460,0	660,0	770,0
M 24	182 000	259 000	303 000	590,0	840,0	980,0
M 27	239 000	340 000	398 000	870,0	1 250,0	1 450,0
M 30	291 000	414 000	484 000	1 200,0	1 700,0	1 950,0

Śruby z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_y (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	19 600	28 700	33 600	22	32	37
M 10 x 1,25	30 600	44 900	52 500	42	62	72
M 12 x 1,25	46 600	68 500	80 000	75	110	130
M 12 x 1,5	44 000	64 500	75 500	72	105	125
M 14 x 1,5	63 000	92 500	108 000	120	175	200
M 16 x 1,5	85 500	125 000	147 000	180	265	310
M 18 x 1,5	114 000	163 000	191 000	270	385	450
M 20 x 1,5	144 000	206 000	241 000	375	530	620
M 22 x 1,5	178 000	253 000	296 000	500	710	830
M 24 x 2	203 000	290 000	339 000	630	900	1 050
M 27 x 2	264 000	375 000	439 000	920	1 300	1 550
M 30 x 2	332 000	472 000	553 000	1 300	1 850	2 150

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia łba jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	2 250	3 300	3 850	1,3	1,9	2,2
M 5	3 900	5 700	6 650	2,7	4,0	4,6
M 6	5 350	7 850	9 200	4,6	6,7	7,9
M 8	10 500	15 300	18 000	12,0	17,0	20,0
M 10	16 400	24 100	28 200	23,0	34,0	40,0
M 12	24 700	36 300	42 500	41,0	60,0	70,0
M 14	34 700	51 000	59 500	67,0	98,0	115,0
M 16	51 000	75 000	88 000	110,0	165,0	190,0
M 18	61 000	87 000	102 000	150,0	215,0	250,0
M 20	83 500	119 000	139 000	225,0	325,0	375,0
M 22	102 000	145 000	170 000	300,0	425,0	495,0
M 24	121 000	172 000	202 000	390,0	560,0	650,0
M 27	158 000	225 000	264 000	570,0	820,0	960,0
M 30	190 000	271 000	317 000	770,0	1 100,0	1 300,0

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym drobnoszwojnym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	12 100	17 700	20 800	13	19	23
M 10 x 1,25	19 100	28 000	32 800	26	38	45
M 12 x 1,25	30 600	44 900	52 500	49	72	84
M 12 x 1,5	27 900	41 000	48 000	45	67	78
M 14 x 1,5	39 300	57 500	67 500	73	110	125
M 16 x 1,5	57 500	84 000	98 500	120	175	210
M 18 x 1,5	81 000	116 000	135 000	190	270	320
M 20 x 1,5	99 500	142 000	166 000	260	365	430
M 22 x 1,5	127 000	182 000	212 000	355	510	600
M 24 x 2	139 000	198 000	232 000	435	620	720
M 27 x 2	180 000	256 000	300 000	630	900	1 050
M 30 x 2	237 000	338 000	395 000	920	1 300	1 550

Współczynnik tarcia $\mu_{ges} = 0,12$

Śruby z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	4 050	5 950	7 000	2,4	4,0	4,7
M 5	6 650	9 800	11 400	5,4	7,9	9,2
M 6	9 350	13 800	16 100	9,3	14,0	16,0
M 8	17 200	25 300	29 600	23,0	33,0	39,0
M 10	27 400	40 300	47 100	45,0	66,0	77,0
M 12	40 000	58 500	68 500	77,0	115,0	135,0
M 14	54 500	80 500	94 000	125,0	180,0	210,0
M 16	75 500	111 000	130 000	190,0	280,0	330,0
M 18	94 500	134 000	157 000	275,0	390,0	455,0
M 20	121 000	172 000	201 000	385,0	550,0	640,0
M 22	152 000	216 000	253 000	530,0	750,0	880,0
M 24	175 000	250 000	292 000	660,0	950,0	1 100,0
M 27	230 000	328 000	384 000	980,0	1 400,0	1 650,0
M 30	280 000	399 000	467 000	1 350,0	1 900,0	2 200,0

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia fba jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Śruby z gwintem metrycznym drobnoszwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_y (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	18 900	27 700	32 500	24	36	42
M 10 x 1,25	29 500	43 300	50 500	47	69	81
M 12 x 1,25	45 000	66 000	77 500	84	125	145
M 12 x 1,5	42 400	62 500	73 000	81	120	140
M 14 x 1,5	61 000	89 500	105 000	135	195	230
M 16 x 1,5	82 000	121 000	141 000	205	300	350
M 18 x 1,5	110 000	157 000	184 000	305	435	510
M 20 x 1,5	140 000	199 000	233 000	430	610	710
M 22 x 1,5	172 000	245 000	286 000	580	830	960
M 24 x 2	196 000	280 000	327 000	720	1 050	1 200
M 27 x 2	255 000	363 000	425 000	1 050	1 500	1 750
M 30 x 2	321 000	457 000	534 000	1 450	2 100	2 450

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_y (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	2 150	3 150	3 650	1,4	2,1	2,4
M 5	3 700	5 400	6 300	3,0	4,4	5,1
M 6	5 050	7 450	8 700	5,0	7,4	8,7
M 8	9 900	14 600	17 100	13	19	22
M 10	15 600	22 900	26 800	25	37	44
M 12	23 500	34 500	40 300	45	67	78
M 14	33 000	48 400	56 500	74	110	125
M 16	48 800	71 500	84 000	125	180	215
M 18	58 000	82 500	96 500	170	240	280
M 20	79 500	113 000	133 000	255	360	425
M 22	97 000	138 000	162 000	340	480	560
M 24	115 000	164 000	192 000	435	620	730
M 27	151 000	215 000	252 000	640	910	1 050
M 30	181 000	258 000	302 000	860	1 250	1 450

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym drobnoszwojnym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_y (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	11 500	16 900	19 800	15	22	26
M 10 x 1,25	18 100	26 600	31 200	29	43	51
M 12 x 1,25	29 100	42 800	50 000	55	80	96
M 12 x 1,5	26 600	39 100	45 700	51	75	89
M 14 x 1,5	37 400	55 000	64 500	82	120	145
M 16 x 1,5	54 500	80 500	94 000	135	200	240
M 18 x 1,5	77 500	111 000	129 000	215	310	370
M 20 x 1,5	95 000	136 000	159 000	290	415	500
M 22 x 1,5	122 000	174 000	204 000	410	590	690
M 24 x 2	133 000	189 000	222 000	490	700	840
M 27 x 2	182 000	259 000	303 000	750	1 050	1 200
M 30 x 2	227 000	324 000	379 000	1 050	1 500	1 800

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia łba jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Współczynnik tarcia $\mu_{ges} = 0,14$

Śruby z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca FV (N)			Moment obrotowy dokręcający MA (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	3 900	5 750	6 700	3,0	4,4	5,1
M 5	6 400	9 400	11 000	5,9	8,7	10
M 6	9 000	13 200	15 500	10	15	18
M 8	16 500	24 300	28 400	25	36	43
M 10	26 300	38 700	45 200	49	72	84
M 12	38 400	56 500	66 000	85	125	145
M 14	52 500	77 500	90 500	135	200	235
M 16	72 500	107 000	125 000	210	310	365
M 18	91 000	129 000	152 000	300	430	500
M 20	117 000	166 000	195 000	425	610	710
M 22	146 000	208 000	244 000	580	820	960
M 24	168 000	240 000	281 000	730	1 050	1 220
M 27	222 000	316 000	369 000	1 100	1 550	1 800
M 30	269 000	384 000	449 000	1 450	2 100	2 450

Śruby z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca FV (N)			Moment obrotowy dokręcający MA (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	18 100	26 600	31 200	27	39	46
M 10 x 1,25	28 300	41 600	48 700	52	76	90
M 12 x 1,25	43 300	63 500	74 500	93	135	160
M 12 x 1,5	40 800	60 000	70 000	89	130	155
M 14 x 1,5	58 500	86 000	100 000	145	215	255
M 16 x 1,5	79 500	116 000	136 000	225	330	390
M 18 x 1,5	106 000	152 000	177 000	340	485	570
M 20 x 1,5	134 000	191 000	224 000	475	680	790
M 22 x 1,5	166 000	236 000	276 000	630	900	1 050
M 24 x 2	189 000	270 000	315 000	800	1 150	1 350
M 27 x 2	246 000	350 000	409 000	1 150	1 650	1 950
M 30 x 2	309 000	440 000	515 000	1 650	2 350	2 750

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

dT = 0,9 d3

Wymiar	Siła napinająca FV (N)			Moment obrotowy dokręcający MA (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	2 000	2 950	3 450	1,5	2,3	2,6
M 5	3 500	5 100	6 000	3,2	4,7	5,5
M 6	4 800	7 050	8 250	5,4	8,0	9,4
M 8	9 400	13 800	16 200	14	21	24
M 10	14 800	21 700	25 400	28	40	47
M 12	22 300	32 700	38 300	49	72	85
M 14	31 300	46 000	54 000	81	120	140
M 16	46 500	68 500	80 000	135	200	230
M 18	55 000	78 500	92 000	180	260	305
M 20	75 500	108 000	126 000	275	395	460
M 22	92 500	132 000	154 000	365	520	610
M 24	110 000	157 000	183 000	480	680	800
M 27	144 000	205 000	240 000	700	1 000	1 150
M 30	173 000	246 000	288 000	940	1 350	1 550

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia łba jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_T (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	10 900	16 100	18 800	16	24	28
M 10 x 1,25	17 300	25 300	29 700	32	47	55
M 12 x 1,25	27 800	40 800	47 700	60	88	105
M 12 x 1,5	25 300	37 200	43 500	55	81	95
M 14 x 1,5	35 600	52 500	61 000	90	130	155
M 16 x 1,5	52 000	76 500	90 000	150	220	255
M 18 x 1,5	74 000	106 000	124 000	240	340	395
M 20 x 1,5	91 000	129 000	151 000	320	460	540
M 22 x 1,5	117 000	166 000	195 000	450	640	750
M 24 x 2	127 000	181 000	212 000	540	770	900
M 27 x 2	165 000	234 000	274 000	790	1 100	1 300
M 30 x 2	217 000	310 000	362 000	1 150	1 650	1 900

Współczynnik tarcia $\mu_{ges} = 0,20$

Śruby z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_T (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	3 450	5 050	5 900	3,6	5,3	6,1
M 5	5 650	8 250	9 650	7,1	10	12
M 6	7 950	11 700	13 600	12	18	21
M 8	14 600	21 400	25 100	30	44	52
M 10	23 200	34 100	39 900	60	87	100
M 12	33 900	49 800	58 000	105	151	177
M 14	46 500	68 500	80 000	165	240	285
M 16	64 000	94 000	110 000	260	380	445
M 18	80 500	114 000	134 000	365	520	610
M 20	103 000	147 000	172 000	520	740	870
M 22	129 000	184 000	216 000	710	1 000	1 200
M 24	149 000	212 000	248 000	890	1 250	1 500
M 27	196 000	279 000	327 000	1 350	1 900	2 200
M 30	238 000	339 000	397 000	1 800	2 550	3 000

Śruby z gwintem metrycznym drobnozwojnym wg DIN 13, str. 13

Wymiar	Siła napinająca F_T (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	16 000	23 500	27 600	33	48	56
M 10 x 1,25	25 100	36 800	43 100	64	93	110
M 12 x 1,25	38 400	56 500	66 000	115	170	200
M 12 x 1,5	36 100	53 000	62 000	110	160	185
M 14 x 1,5	52 000	76 000	89 000	180	265	310
M 16 x 1,5	70 500	103 000	121 000	280	410	480
M 18 x 1,5	94 500	135 000	157 000	420	600	700
M 20 x 1,5	119 000	170 000	199 000	590	840	980
M 22 x 1,5	147 000	210 000	245 000	790	1 150	1 300
M 24 x 2	168 000	239 000	280 000	990	1 400	1 650
M 27 x 2	218 000	311 000	364 000	1 450	2 100	2 450
M 30 x 2	275 000	391 000	458 000	2 050	2 900	3 400

Siły napinające i momenty obrotowe dokręcające dla śrub z gwintem metrycznym i powierzchnią przyłożenia fba jak wg DIN 912, 931, 934 ...

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 4	1 700	2 500	2 950	1,8	2,6	3,1
M 5	2 950	4 350	5 100	3,8	5,5	6,5
M 6	4 100	6 000	7 050	6,4	9,3	11
M 8	8 050	11 800	13 800	17	24	28
M 10	12 600	18 500	21 700	32	47	56
M 12	19 100	28 000	32 800	58	85	100
M 14	26 800	39 400	46 100	95	140	165
M 16	40 000	59 000	69 000	160	235	275
M 18	47 300	67 500	79 000	215	305	360
M 20	65 500	93 000	109 000	330	470	550
M 22	79 500	113 000	133 000	435	620	720
M 24	94 500	135 000	158 000	570	810	950
M 27	124 000	177 000	207 000	840	1 200	1 400
M 30	149 000	212 000	248 000	1 100	1 600	1 850

Śruby sprężynujące z gwintem metrycznym drobnoszwojnym wg DIN 13, str. 13

$d_T = 0,9 d_3$

Wymiar	Siła napinająca F_V (N)			Moment obrotowy dokręcający M_A (Nm)		
	8.8	10.9	12.9	8.8	10.9	12.9
M 8 x 1	9 400	13 800	16 100	19	28	33
M 10 x 1,25	14 800	21 700	25 500	38	55	65
M 12 x 1,25	23 900	35 100	41 100	72	105	125
M 12 x 1,5	21 700	31 900	37 400	66	96	115
M 14 x 1,5	30 600	44 900	52 500	105	155	185
M 16 x 1,5	45 100	66 000	77 500	180	265	310
M 18 x 1,5	64 500	91 500	107 000	290	410	480
M 20 x 1,5	78 500	112 000	131 000	390	550	650
M 22 x 1,5	102 000	145 000	169 000	540	780	910
M 24 x 2	110 000	156 000	183 000	650	930	1 100
M 27 x 2	142 000	203 000	237 000	950	1 350	1 600
M 30 x 2	189 000	269 000	315 000	1 400	2 000	2 350

Obliczanie momentu obrotowego przy dokręcaniu

Dla innych, nie przytoczonych klas wytrzymałości w naszym katalogu w rozdziale „dobór śrub”, momenty obrotowe przy dokręcaniu i siły napinające mogą być policzone przy niewielkim nakładzie pracy, ponieważ są znane zależności wartości momentów obrotowych przy dokręcaniu i sił napinających dla granicy plastyczności, klas wytrzymałości już znanych i szukanych.

Przykład:

Dla wymiaru M 10 w klasie wytrzymałości 8.8 wynosi $M_A = 49$ [Nm], to jest 0,2 % - granicy plastyczności $R_{p0,2} = 640$ [Nmm²]. Poszukiwany jest moment obrotowy dla M 10 w klasie wytrzymałości 5.6 (minimalna granica plastyczności $R_{eL} = 300$ [Nmm²]).

$$M_{A/5,6} = \frac{R_{eL/5,6}}{R_{p0,2/8,8}} \cdot M_{A/8,8}$$

$$M_{A/5,6} = \frac{300}{640} \cdot 49 = 23 \text{ [Nm]}$$

Podobnie można obliczyć moment obrotowy przy dokręcaniu i siły napinające dla wymiarów śrub, które nie zostały podane w naszym katalogu w rozdziale „dobór śrub” :

Siła napinająca śruby dla $\mu_{ges} = 0,14$ przy założeniu, że całkowite obciążenie przez siłę napinającą i skręcenie wynosi 90 % minimalnej granicy plastyczności (na tej podstawie zostały obliczone wartości w naszych tabelach), obliczana jest w przybliżeniu:

- dla śrub z trzpieniem równym $F_V = 0,7 \cdot R_{p0,2} \cdot A_S$
- dla śrub z cieńszym trzpieniem $F_V = 0,7 \cdot R_{p0,2} \cdot A_T$

Minimalna granica plastyczności $R_{p0,2}$ jest znana z DIN ISO 898 część 1. Pole przekroju wynosi

$$A_s = \frac{\pi}{4} \left(\frac{d_2 + d_3}{2} \right)^2$$

Średnicę podziałową gwintu d_2 i średnicę rdzenia d_3 należy przyjąć jako wymiary nominalne podane wg DIN 13 str. 13. Pole przekroju w przewężeniu A_T wynika z rysunku śruby. Moment obrotowy przy dokręcaniu może zostać obliczony w następujący sposób:

$$M_A = F_V \left(0,16 \cdot P + \mu_{ges} \left[0,58 \cdot d_2 + \frac{D_m}{2} \right] \right)$$

Oznaczenia

P	=	skok w mm
μ_{ges}	=	współczynnik tarcia (= 0,14)
d_2	=	średnica podziałowa gwintu w mm (DIN 13 Bl. 13)
D_{km}	=	$\frac{d_h + d_w}{2}$ = średnia średnica tarcia powierzchni przyłożenia w mm
d_h	=	średnica otworu przelotowego w mm (DIN ISO 273)
d_w	=	średnica zewnętrzna powierzchni przyłożenia w mm wg rysunku lub normy
d_3	=	pole przekroju rdzenia w mm (DIN 13-13)

Przykład:

Obliczanie momentu obrotowego przy dokręcaniu dla śruby M10 DIN 912 – 10.9.

$$F_V = 0,7 \cdot R_{p0,2} \cdot A_S = 0,7 \cdot 940 \cdot 58$$

$$F_V = 38.200 \text{ [N]}$$

$$M_A = F_V \left(0,16 \cdot P + \mu_{ges} \left[0,58 \cdot d_2 + \frac{D_{km}}{2} \right] \right)$$

podstawiając

$$D_{km} = \frac{d_h + d_w}{2} = \frac{11 + 16}{2} = 13,5 \text{ [mm]}$$

$$M_A = 38.200 \left(0,16 \cdot 1,5 + 0,14 \left[0,58 \cdot 9,026 + \frac{13,5}{2} \right] \right)$$

$$M_A = 73.264 \text{ [Nmm]} \approx 73 \text{ [Nm]}$$

Wartość zawarta w tabelach w rozdziale „dobór śrub“ wynosi $M_A = 72 \text{ [Nm]}$, błąd jest więc niewielki.

Dla śrub smarowanych np. pastą MoS_2 , współczynnik tarcia wynosi $\mu_{ges} = 0,1$, w tym przypadku jest wskazane zredukowanie o 20 % momentu obrotowego przy dokręcaniu, w przeciwnym razie śruba zostanie przeciągnięta. Siła napinająca jest jednak wyższa ca. o 10 %.